

TRYGG STAD - TRYGG BOSTAD

JM TRYGGISRE SVERIGE
STOCKHOLM 28.10.2010

BROTTSFÖREBYGGANDE GENOM
STADSPLANERING OCH BYGGNADSUTFORMNING
CPTED - Crime Prevention Through Environmental Design

Bo Grönlund, arkitekt maa sa, lektor
Kunstakademiets Arkitektskole, Köpenhamn

CPTED - Bakgrund

- ▣ Hög brottslighet och upplevd otrygghet
- ▣ Rumslig och social segregation
- ▣ Anonymitet i städer
- ▣ Multikulturalism (som realitet)
- ▣ Modernistisk stadsplanering och arkitektur
- ▣ Annan förebyggelse är otillräcklig

Problemställning – teori

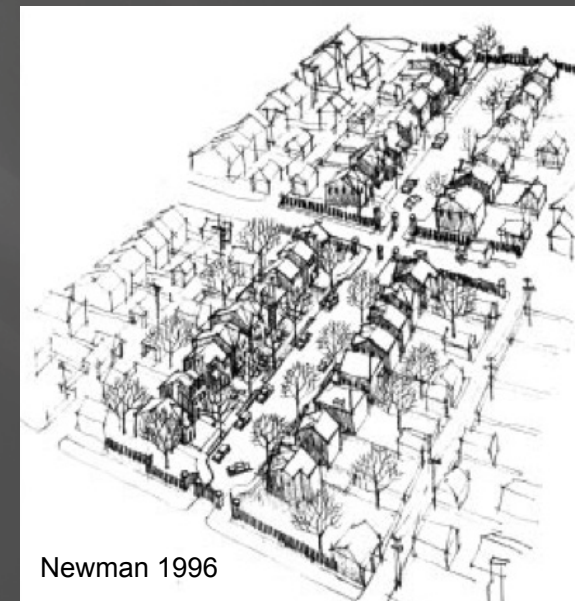
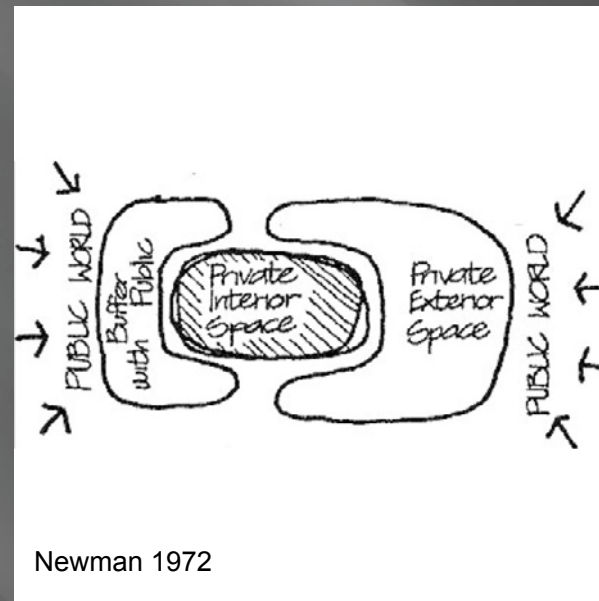
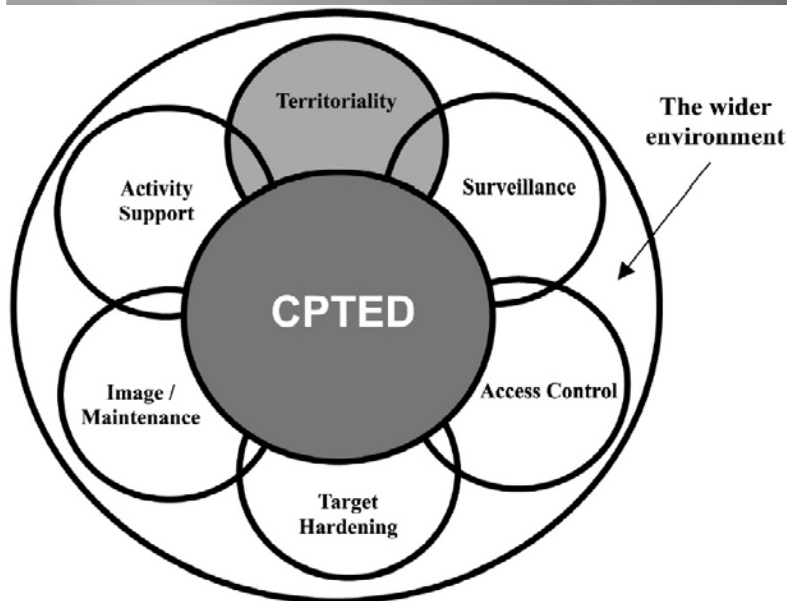
- ▣ Rutinaktivitetsteorin och CPTED
- ▣ Tag vara på en av faktorerna – och brotten reduceras

CPTED - Pionjärer

- ▣ Jane Jacobs – The Death and Life of US cities, 1961
- ▣ Oscar Newman – Defensible Space, 1972
- ▣ C. Jay Jeffery – CPTED the book, 1971
- ▣ Alice Coleman – Utopia on Trial, 1985
- ▣ Bill Hillier – The Integrated Space Approach, 2000
- ▣ J.M. van Dijk, Implementation in NL, ca. 2000 (2010)

EUROPEISKA REKOMMENDATIONER

European Committee for Standardization
Comité Européen de Normalisation
Europäisches Komitee für Normung

CEN/TC 325 - Published standards

Standard reference	Title
CEN/TR 14383-8:2009	Prevention of crime - Urban planning and building design - Part 8: Protection of buildings and sites against criminal attacks with vehicles
CEN/TS 14383-3:2005	Prevention of crime - Urban planning and building design - Part 3: Dwellings
CEN/TR 14383-7:2009	Prevention of crime - Urban planning and building design - Part 7: Design and management of public transport facilities
EN 14383-1:2006	Prevention of crime - Urban planning and building design - Part 1: Definition of specific terms
CEN/TR 14383-5:2010	Prevention of crime - Urban planning and building design - Part 5: Petrol stations
CEN/TR 14383-2:2007	Prevention of crime - Urban planning and building design - Part 2: Urban planning
CEN/TS 14383-4:2006	Prevention of crime - Urban planning and design - Part 4: Shops and offices

Trygghetens rumsliga huvudpunkter - mjuk skandinavisk tolkning

Bo Tryggt05 Polismyndigheten i Stockholms län

Start page | Instructions | Buildings | Checklists | Appendices

Welcome to Bo Tryggt 05

Our housing environment is an important part of our daily lives. What has come to be known as everyday crime, for example theft from cars, burglary and vandalism constitutes the majority of all crimes, and most of them are connected in some way to our homes. An important part of the work of the police is to prevent crime and improve security. However, the police do not have a monopoly on this – in order to succeed, each and everyone must pool their efforts and do their bit. "Bo Tryggt 05" is a handbook for secure living, based on "Bo Tryggt 01" and developed by the Stockholm County Police Authority together with researchers from the Royal Institute of Technology and Chalmers University of Technology. Good use has been made of experiences gained from a number of current projects from building and housing companies. The intention is that "Bo Tryggt 05" should be easy to use in practice and be adapted to the various stages of planning, building and management.

Producing the report has shown how many different actors working together can make use of each other's knowledge and experience in order to together contribute to the reduction of crime and the improvement of security.

Carin Götblad
Carin Götblad,
Police Commissioner, Stockholm County

Click on the button to open the foreword, the contents page and reading instructions.

PDF

- Order publication
- Downloads
- Contact
- Glossary
- Financiers/participants
- About the portal and the material
- Index/rapid selection
- Updates

- Rörelsenätets utformning – integrerande
- Rumslig överskådlighet och synlighet – där det behövs
- Uppdelning offentligt/privat, fram/bak
- Symboliska / fysiska barriärer – på rätta ställen
- Funktioner samlokaliseras för befolkade rum
- Bebyggelsestäthet – komplettera
- Trygghetsgenomtänkta byggnader och lokaler
- Rekommendationerna sammanlagda resulterar mera i traditionell stad än modernismens stad, som den byggdes speciellt på 1960- och 1970-talen

Jonny Lind: Bebyggelseplanering mot brott: En empirisk prövning

Uppsats i kriminologi,
Stockholms Universitet, 2000

Ärvinge, Stockholm

Ärvinge, Stockholm: Parking in the street, mixed use

Ärvinge, Stockholm: Private gardens -both sides

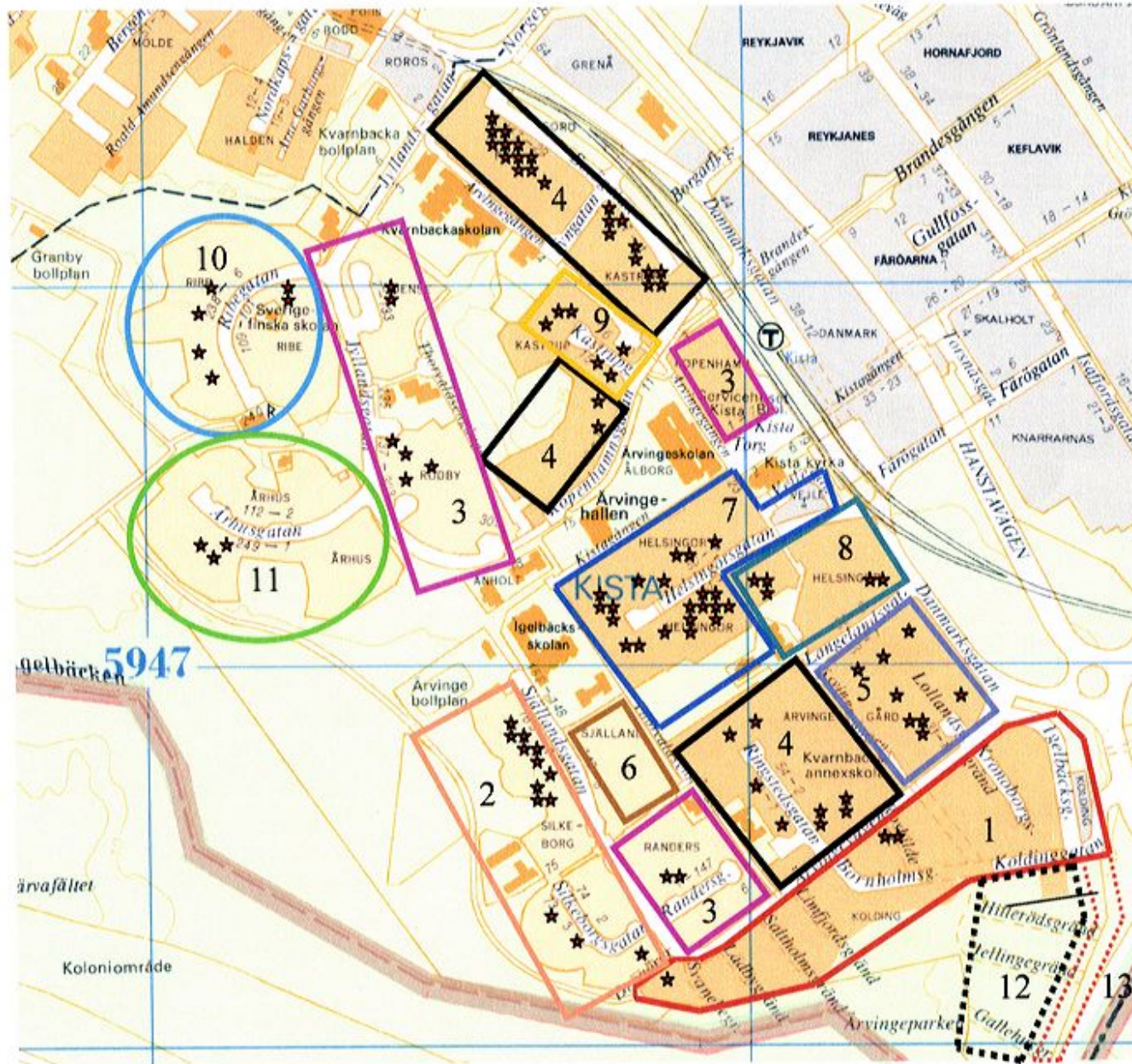

Stockholm: Common laundry room with large windows

Ärvinge, Stockholm: Good door security, short entrance balconies

Kista och Ärvinge bostadsinbrott

- ★ Inbrott i villa och lägenhet
- Tidpunkt
1996-01-01
1999-12-31

	-96	-97	-98	-99
Villa	16	7	6	6
Lägenh.	23	9	34	5
Summa:	106			

- Fastighetsägare:**
- 1 LjungbergGruppen HR
  - 2 Silkeborg, BR
  - 3 Svenska Bostäder, HR
  - 4 KFF, BR
  - 5 ADE-Förvaltning, BR
  - 6 Själland, BR
  - 7 HSB, BR
  - 8 Arsenalen, BR
  - 9 DEA, BR
  - 10 Ribes samfällighet, BR
  - 11 Århus samfällighet, BR
  - 12 JM under byggnad, BR
  - 13 LjungbergGruppen under byggnad, kontor

HR=hyresrätt
BR=bostadsrätt

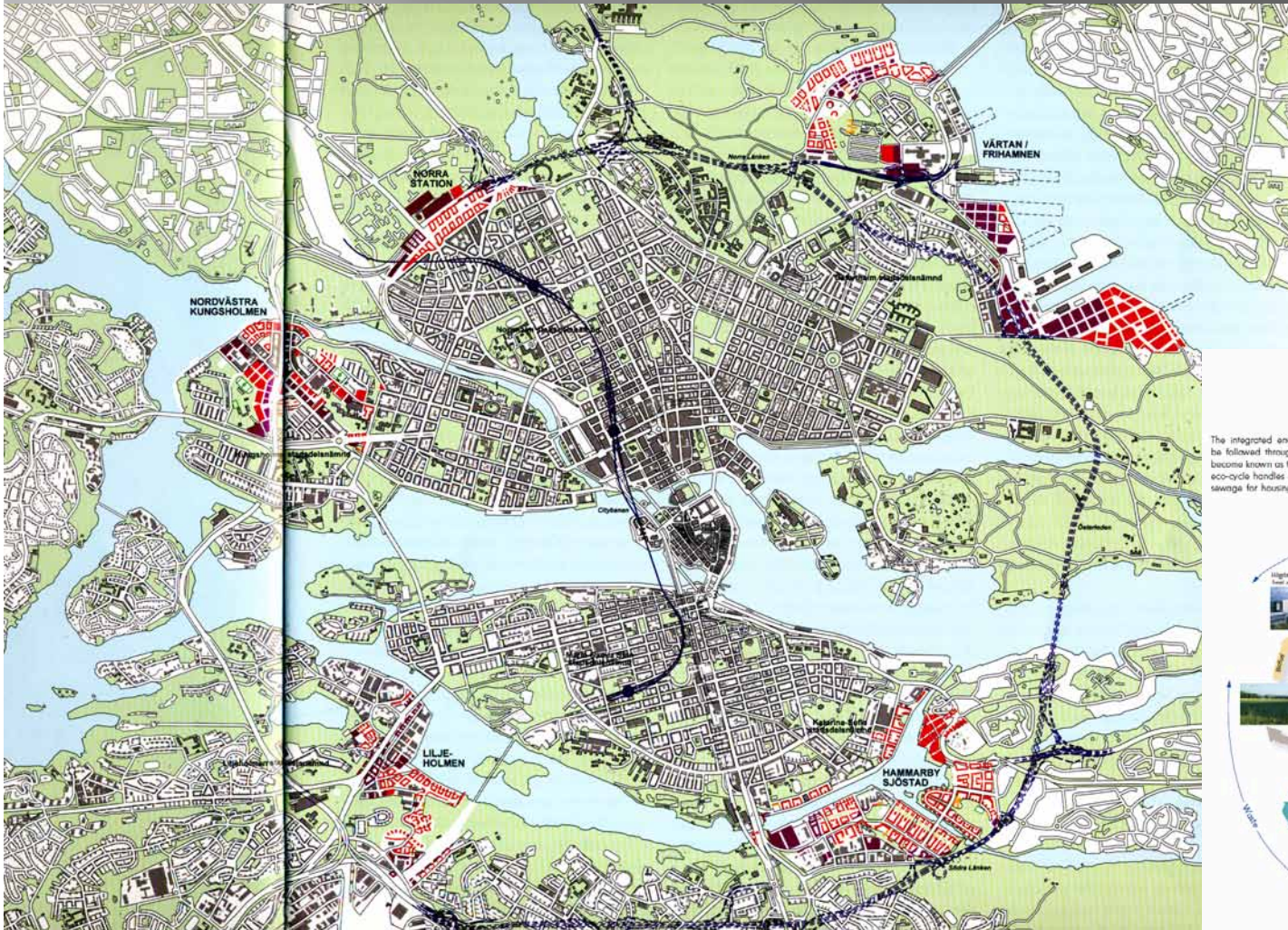

Bo Grönlund - JM Tryggare Sverige

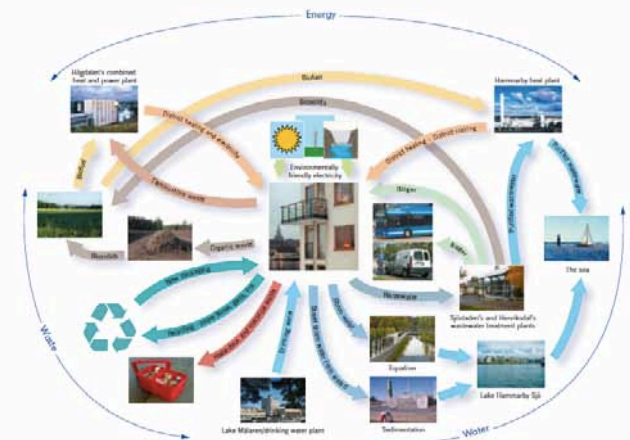
Hammarby Sjöstad, Stockholm

Stockholm sedan 1999
'bygg staden inåt'
i kanten av innerstaden

The Hammarby model – a unique eco-cycle

The integrated environmental solutions can be followed through an eco-cycle that has become known as the Hammarby model. The eco-cycle handles energy, waste, water and sewage for housing, offices and other commercial activities in Hammarby Sjöstad. The eco-cycle is also designed to act as a role model for the development of equivalent technological systems in big cities. The Hammarby model is shown on the inside of the front cover, along with explanatory texts, and the various sections of the cycle – namely energy, water & sewage, and waste – are presented on the following pages.

Hammarby Sjöstad i sydöst – trygg stadsdel
- också flaggskeppsprojekt för ekologisk hållbarhet

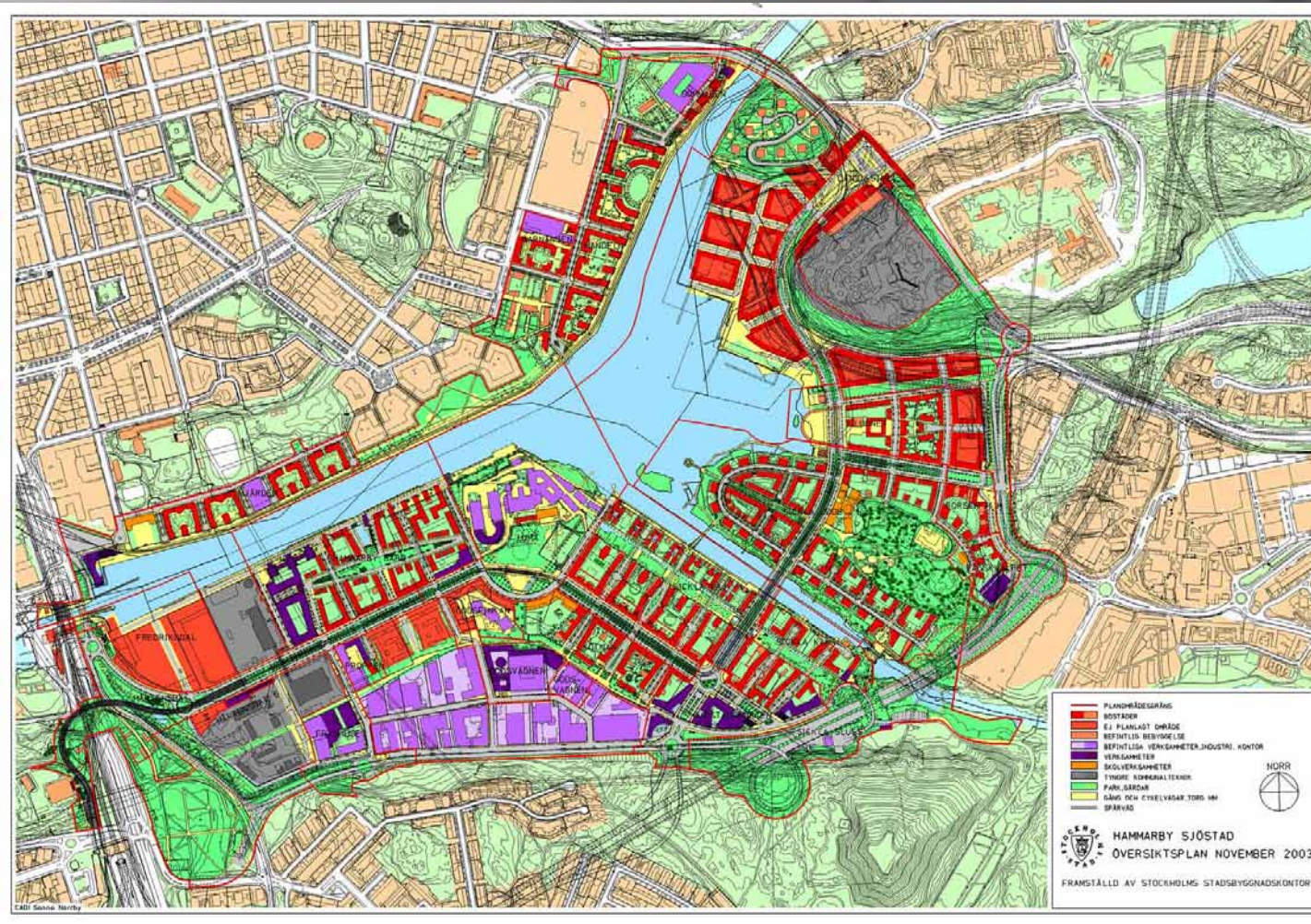
Hammarby Sjöstad - före och efter

Bo Grönlund - JM Tryggare Sverige

Stockholm Stadsplanering

- Stadsbyggnadsexempel i världsklass enligt UN Habitat
- Utvecklingsmark ägd av staden
- Arkitektoniska kvalitetsprogram
- Stadsbyggnadskontoret har lång tradition med mycket kvalificerade medarbetare
- Nära samarbete mellan staden, utvecklingsbolag och byggare + parallellupdrag och tävlingar

Hammarby sjöstad - ett gott trygghetsexempel

- ▣ Hammarby Sjöstad: 8000 bostäder, 15.000-20.000 boende, 8000 arbetsplatser
- ▣ Ny spårvagnsstad med gator och kvarter - bygget sedan slutet på 1990-talet
- ▣ Funktionsblandning, lokaler ligger rätt
- ▣ Folk på gator och stråk, rikt på offentlig och privat service samt rekreativa möjligheter

Överskådlighet och synlighet – god naturlig övervakning

- Bilen ses från fönster – eller står i säkert garage
- Entréer med glas, cykelparkering och bänk
- Genomsiktiga balkongfronter för bättre kontakt bostaden / staden

Bo Grönlund - JM Tryggare Sverige

Det är till och med möjligt att se in i livsmedelsaffären
- möjligt för att golvet ligger lägre

Aktiviteter bidrar till att befolka gator och uterum - det stimulerar också till sociala kontakter

- ▣ Många upplevelserika promenader
- ▣ Caféer och andra besöksmål
- ▣ Ofta gårdar som inbjuder till vistelse – här koloniträdgårdar i gården

Markering av territorier, avståndshållare, nivå skiften, synliga privata trädgårdar

- Hjälper till att guida rörelse och rättskaffens beteende
  - Ökar social kontakt

En av de nyaste entréer i Hammarby Sjästad - överskådligt, porttelefon och elektroniska nycklar

- Inbrotten är få i Hammarby Sjästad, men elektroniska nycklar ger mer kontroll
- Förvaringsrum har fler inbrott och stölder – här är elektroniska nycklar extra bra – kan styras individuellt

Cykelparkering skall också vara säker - inte bra nog här

- ❑ Många så cykelrum behövs – tillräckligt rymliga och med elektroniska lås
- ❑ Utomhus cykelställ skall vara synliga från fönster och utformade så cyklar kan låsas säkert fast

Offentliga och privata garage - med säkerhetsutrustning, men.....

Några garage är stora med blandad offentlig och boende parkering
- CCTV och överskådlighet, men många bilbrott ändå

Mindre, privata garage, bättre
- men fortfarande en del bilbrott

Utvärdering Hammarby Sjästad

96% av de boende känner sig trygga.

Brottsstatistik för året 2008 i de nya delarna av södra Hammarby Sjästad:

Endast mycket få allvarliga brott kan relateras till CPTED utformning

- 1 utomhus våldtäkt,
- 1 mordförsök,
- 1 tillfälle av allvarligt våld
- 4 bostadsinbrott

Övrigt:

- 182 Bilbrott (indikerar att trygghetsutformningen inte är bra nog)
- 158 Cykelstölder (indikerar att trygghetsutformningen inte är bra nog)
- 125 Andra stölder, (av många olika slag, några svåra att förebygga med CPTED)
- 105 Andra inbrott (på byggplatser, i källare/förvaring, i företag/butiker)
- 6 Rån
- 6 Övriga våldshändelser

CPTED – Vad är det ?

- ▣ Ett sätt att tänka städer på
- ▣ Ett sätt att tänka rum och utformning på
- ▣ Ett sätt att tänka deltagande på
- ▣ Ett sätt att tänka säkerhetsteknik på

I DEN ORDNINGEN !!!

- ▣ För att förbättra den faktiska säkerheten
- ▣ För att förbättra trygghet och trivsel

CPTED – fungerar det ?

- ▣ Brottslighet flyttar mindre än många tror
- ▣ Arkitekters modstånd är uttryck för okunskap och byggherrars bristande programkrav
- ▣ Ja, CPTED fungerar och reducerar brottslighet och otrygghet
- ▣ Men först skall det implementeras.....

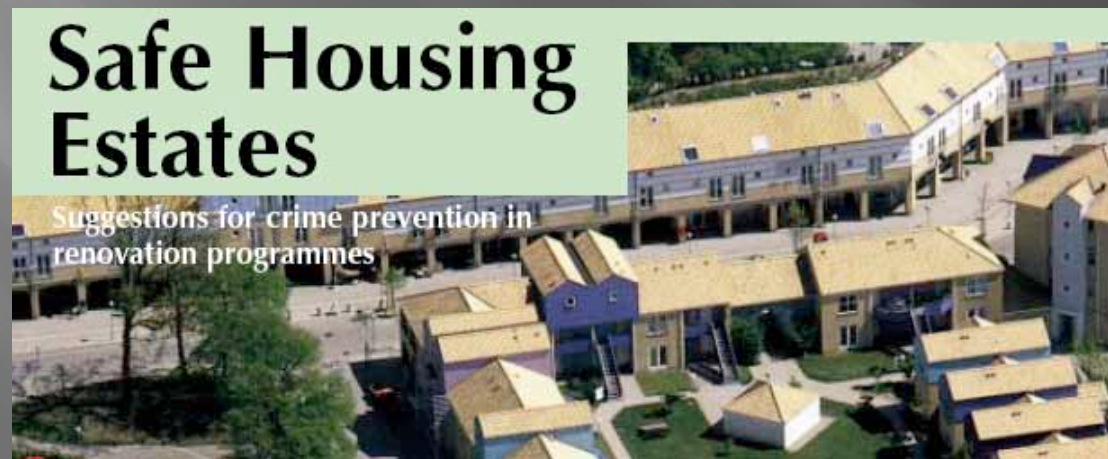

Egebjerggård, Ballerup, Danmark – CPTED byggt 1985-96 – mycket tryggt

CPTED – är det implementerat ?

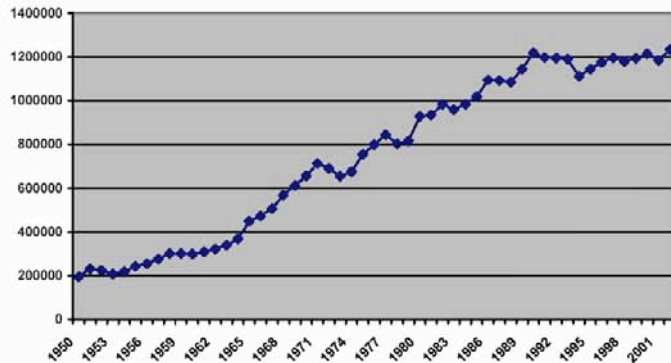
- ▣ Inte lagkrav ännu, men i NL, NO ....
- ▣ I DK fotnot i nya byggreglerna + inbrottspaket...
- ▣ Implementerat delvis här och där i DK och SE
- ▣ Goda riktlinier, men för många och för tunga ?
- ▣ Växande intresse, också ur ett jämställdhetsperspektiv
- ▣ I SE brottsförebyggande råd lokalt + kommun-polis avtal
- ▣ Konkurrerar med andra intressen > målkonflikter
- ▣ Behöver tänkas in i organisationer och rutiner

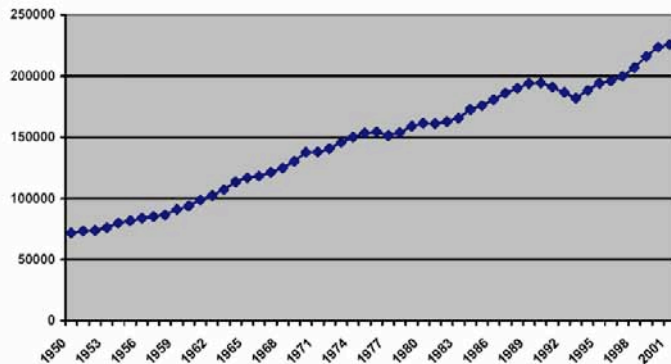

Brottsförebyggande kontra trafiksäkerhetsinsatser

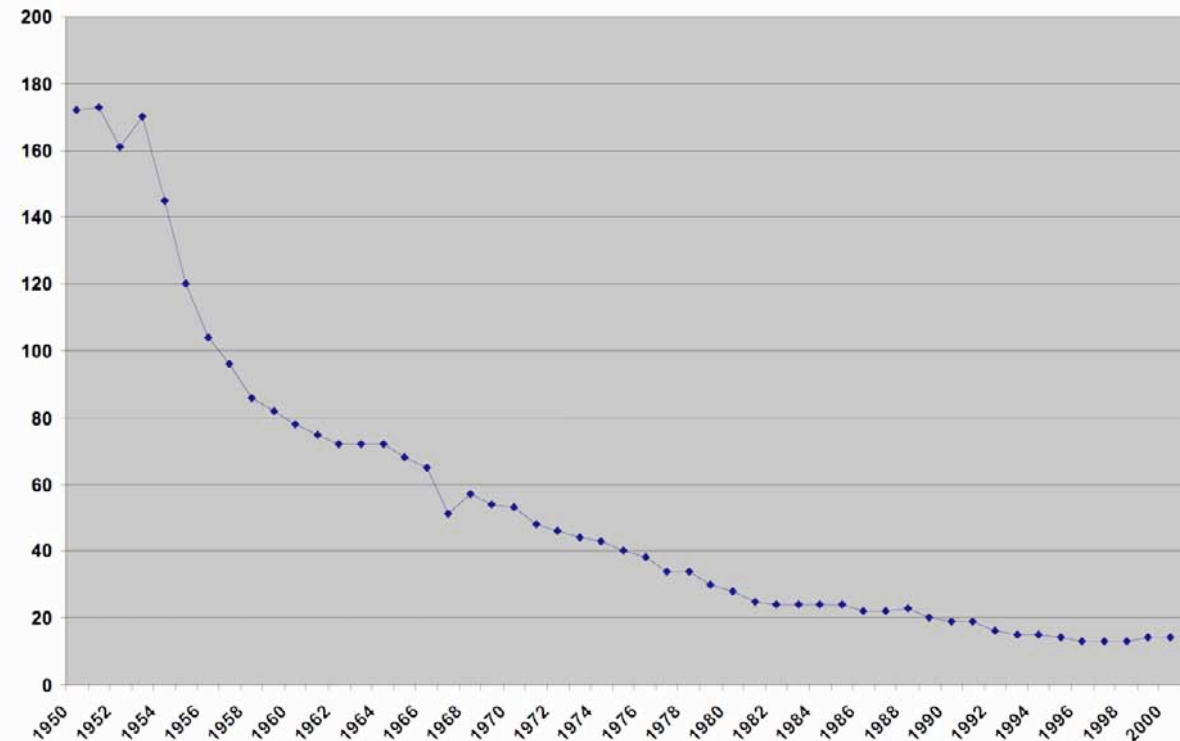
Tabell. Polisanmälda brott i Sverige 1950-2002.

Tabell. BNP per capita i Sverige 1950-2001. 1995 års prisnivå.

Antal dödade i trafiken per 100.000 bilar i Sverige 1950-2000

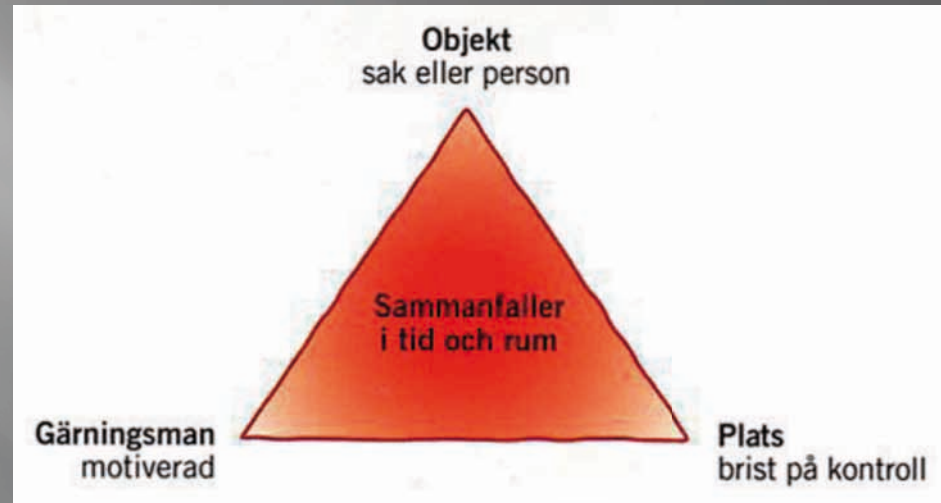
Malm Kommunikation AB 2006

Brottsförebyggande hittills:

- Inte effektivt nog – ju rikare vi blir, ju flera brott ..... så kan det inte fortsätta
- Sociala insatser relaterade till gärningmän dominerar och har dominerat i hög grad – det är alltså inte nog
- Trafiksäkerhet – sedan ca. 1960 både föraren, vägar och själva bilen – det har varit effektivt
- Vi har lagar för trafiksäkerhet, brandskydd, tillgänglighet för handikappade, m.m. – men inte om CPTED .....

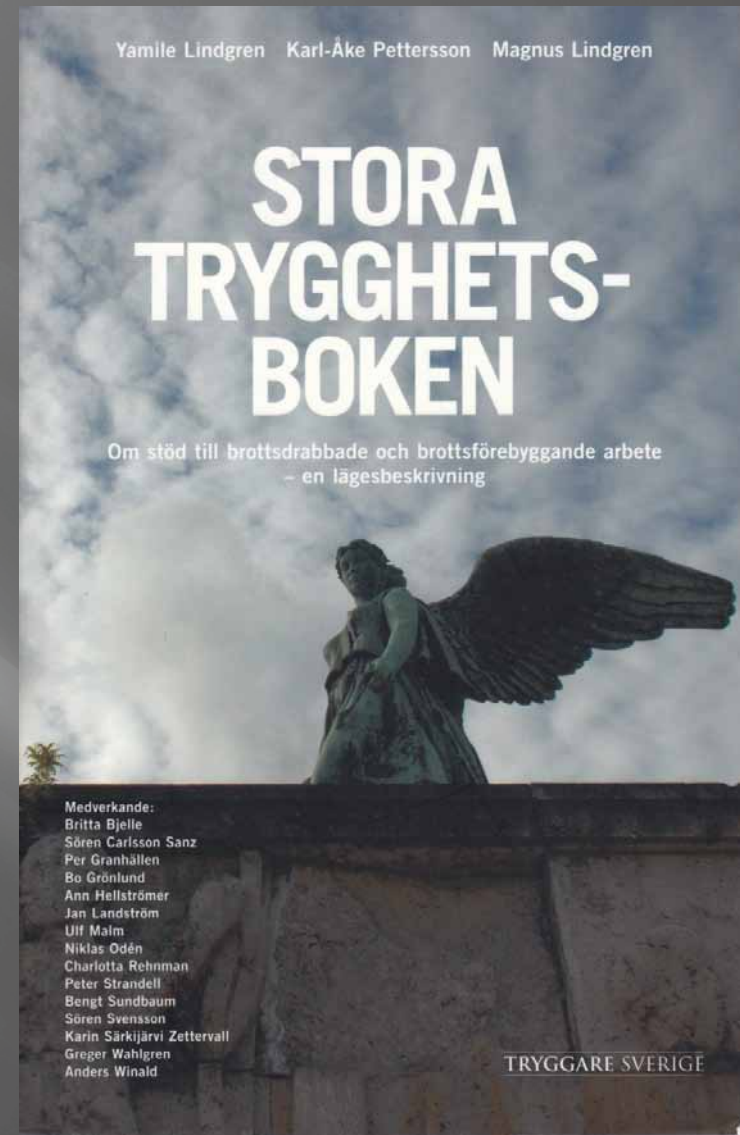

Glöm inte två av hörnen !

- ▣ Brott kan reduceras ganska mycket, men blir aldrig noll
- ▣ Att bara fokusera på gärningsmän är inte nog
- ▣ Vi måste arbeta med de andra faktorerna också
- ▣ Det handlar om *alla* medborgares rätt till staden och deras bostadsområde

- ▣ Mera på <http://bo.gronlund.homepage.dk>
- ▣ Också litteraturlistor med fungerande webb länkar